

Russen kunstenaar en ontwerpers

De ladder van) Pontormo, een nieuwe kunst- en denkruimte in de Academie

ENT — Al sedert halverwege de jaachtig zijt de Academie voor Schoonkunsten „zonder”; zonder kunstnie bedoelen we. Natuurlijk vnter wel eens tentoonstellingen ats, van oud-studenten uit afdeling f van de eindwerken van studenten afdeling B en C. Maar die manifestes waren nauwelijks meer dan een stiekie klasbijeenkomst of een protietoonstelling voor het eigen dentenyolk. Met (De ladder van) tormo wil een kerngroep uit het inkorpors van de Academie een me creëren die meer is dan een straalraaf voor de school. Een ontngtingsplaats moet het worden, voor st, voor het denken over kunst; or een reflectie over de plaats van de ideren zelf en een discussie over stonderwijs vandaag.

Martien Van Beek (links) en Wouter Coolens: „Wat tussen twee tekeningen gebeurt, is soms belangrijker dan de tekeningen zelf. (Foto Armand Verschraegen)

nter Coolens, Ingrid Castelien en Annetje van Kerkhoven geen tekenen. Martien Beek fotografie en Sjoerd Parildien weet de afdeling 3D-multimedia. Zij vormen de nroep achter Pontormo, maar natuurlijk en ze dat het daar niet bij blijft. In ons rek zitten we aan tafel met Martien Van elken met Wouter Coolens, die ook de mber is van de mobiele tentoonstellingsne. Tussendoor loopt ook Ingrid Castelien na aan.

Wouter Coolens: „Het is een mobiele constructie op basis van een module. In principe kan ze altijd worden uitgebreid. Aan de binnenkant heb je gewoon wanden en aan de buitenkant zie je vakjes, zoals bij een diepe boekenkast. Als er boeken of kleine sculpturen worden tentoongesteld, kunnen we de structuur die zich nu aan de buitenkant bevindt, maar binnen draaien.”

na onvermijdelijk spreken we over vroeger, de Zwarte Zaal en de vrienden-van-Academie-vereniging PROKA. De Zwarte Zaal, was de tijd van directeur Pierre Vlerick, vervege de jaren tachtig begon de directeur beerte uit te bollen, en daarmee geraakte de Zwarte Zaal over haar hoogtepunt heen, sieden had deze school nooit meer zo'n en ontmoetingsplaats.

Martien Van Beek: „Op de Academie wordt veel gesproken over vanalles en nog wat, er wordt ook veel vergaderd. Maar men spreekt zelden over de wezenlijke problemen.”

De Zwarte Zaal was geen tentoonstellingsnime, maar een plaats waar toncel, muziekle, jazz, animatiefilm „op scène” werden geicus. Zoals Pierre Vlerick het graag had. Toen is aan docent Wim Van Mulders eens een toonstelling rond Fluxus-beveginge organiseerde, gebeurde dat gewoon in de gangen.

Ingrid Castelien: „De drie afdelingen van de vrije kunsten zitten momenteel op drie plaatsen: de grafiek in de Academiestraat, de schilderkunst in de Bijloke en de beeldhouwers aan het Kramersplein. Bovendien moet de kunstcruijnte van een akademie ook binnen de school een drijvend karakter hebben: gerelateerd aan de pedagogische context, zonder ermee samen te vallen. Binnen de school en ook buiten.”

De middelen niet toereikend waren, loot de werkgroep om een verpoortontooning te organiseren. Die vond plaats december- verleden jaar, 104 leraars en oud-leerlingen presenteren. Met deze fysieke ruimte voor kunst, moet ook een mentale ruimte worden vrijgemaakt. Pontormo wil een discussieforum zijn binnen de school. Een plaats van reflectie, over de school, over kunst en over kunstonderwijs. Wat is de functie van zoiets als een „kunstenaarsopleiding”? Moet een akademie eren uitgaan dat ze kunstenaars opleid?

Ingrid Castelien: „Wel om zinloos en overpersoneelregelingen.”

Martien Van Beek: „Al die zinloze discussies hebben tot gevolg dat je al gestuurd bent voor je aan de echte problemenstellingen van een akademie kan toekomen: de atelierstructuur bijvoorbeeld. Of het statuut van kunstonderwijs, dat nu op universitair niveau is getild zonder dat er kwalitatief iets verandert. Noem maar op.”

— Als julle die discussie over de school willen openen, dan moet julle tnatelijc beginnen bij de basisproblemen. Neem nu de atelierstruk-

tuur...
Wouter Coolens: „Als school op universitair niveau zou je eigenlijk open ateliers moeten hebben waarbij de student zelf zijn leeraar kiest. Maar dan zullen er natuurlijk leraars zijn zonder studenten.”

Martien Van Beek: „Nu gaan ze bijvoorbeeld weer een nieuwe afdeling „mixed-media” of „multimedia” oprichten. Daar kunnen dan weer de mensen terecht die hun gading niet vinden in de klassieke ateliers. Dat is natuurlijk absurd: men zou beter de hele atelierstructuur opengooien. Maar dan raak je aan de positie van die of die leeraar, en daar blokkeert de discussie weer.”

Wouter Coolens: „Met zo'n mixed-media of multi-media toetsaaf, loop je het risico om de tegenstellingen nog meer aan te scherpen. De klassieke ateliers en de zogenaamde nieuwlicters komen dan recht tegenover elkaar te staan.”

Leraar

De verouderde atelierstructuur, het gebrek aan theoretische achtergrond, de clichés van expressie en creativiteit. Het komt allemaal aan bod in een gesprek, dat in eerste plaats over de ene kruisruimte zou gaan, in zijn openingsrede voor Pontormo een week geleden, liet Wouter Coolens zich al smadel uit over de titel die een geldpompere van een akademie te wachten staat. „Meest in de (Schilder)kunst”. Coolens en Van Beek praten ook opvallend ongedwongen over de pedagogische problemen die eigen zijn aan hun job. Wat is dat, een leraar, „in de kunst”? Wat leert een student op een akademie?

Wouter Coolens: „Het traditionele cliché leidt als volgt: eerst moet je iets kunnen, en dan pas mag je kunstenaar zijn. En zit er een kunstenaar bij, zo denkt men, dan komt die roeg of laat wel opvoering, ik denk dat het ergens tussen de twee zit. Ik vertrek in eerste instantie altijd van een hechte structuur. Ik ponceer algemene problemen, waarvan ik veronderstel dat ze altijd aanwezig zijn. Maar na verloop van tijd treed ik op als gesprekspartner, ik in op wat er gebeurt. En ik probeer zoveel mogelijk te vergelijken. Het is moeilijk om over een geïsoleerd werk een uitspraak te doen, je moet altijd werken met systemen van vergelijking.”

Martien Van Beek: „Neem nu die retrospectieve van Mondriaan in Den Haag. Als je één werk van Mondriaan ziet hangen, dan lijkt dat een hard statement. Maar als je ze allemaal naast elkaar ziet, merk je plots al die kleine verschuivingen op. Het afsterven van een probleematie, de aanhoudende poging om iets scherp te stellen.”

Wouter Coolens: „Wat tussen twee tekeningen gebeurt, is soms veel belangrijker dan de tekeningen zelf. Die zijn maar geheugenstuntes.”

Martien Van Beek: „Als leraar is het makkelijk te zeggen dat die foto te donker is of slecht afgedrukt. Daarmee isoleer je één aspect uit het geheel. Het is veel moeilijker om iets te zeggen over dat geheel waarin alles kadert, ook het louter technische.”

„Maar daarmee willen we geen pleidooi houden voor het akademische als zodanig. Ook niet in de tentoonstelling die nu loopt. Want neem nu Patrick Van Caeckenbergh, die hier in de beeldhouwruimte is afgestudeerd. Er waren op deze school niet veel mensen die met zijn werk overweg konden. (DP)

Werk van oud-studenten van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten: Jules De Bruycker (1870-1945), Gust De Smet (1893), Frits Van den Bergh (1883-1939), Jos Verdegem (1897-1957), Amédée Cortier (1921-1976), Roger Raverly (1921), Armand Blondeel (1928), Pjeter Roelbaek (1945), Philippe Vandendriessche (1952), Paul Demeyer (1952), Liliane Mikolajewski (1954-1980), Kamagurka (1956), Dirk Braeckman (1958), Jan Bultheel (1959), Drick Van De Vondel (1960), Patrick Van Caeckenbergh (1960), in Galeries (de ladder van) Pontormo, in de wandelgangen van de Academie voor Schone Kunsten, Academiestraat 2, Gent. Open woensdag en donderdag van 14 tot 19 uur, vrijdag van 14 tot 17 uur en zaterdag van 10 tot 17 uur. — Tot 27 mei.

Herdenken

(De ladder van) Pontormo wil meer doen dan op een beperkt aantal vierkante meter kunst-